
Bratři a sestry,

ještě jednou, už podruhé v postní době promluvíme o d'áblu a satanu. Občas slychám, že prý o něm mluvíme v naší církvi málo a podceňujeme jeho nebezpečí. Tak tedy, po několika týdnech už podruhé. A právě v postě je to namístě. Právě ona nám totiž připomíná dílo pokušitele a zhoubce, který nedá člověku pokoj a troufнул si i na Božího Syna.

Přiznám se vám, že já osobně toto slovo d'ábel nebo satan používám málo. Vždyť my přece věříme v Krista, v jeho lásku a moc, která se d'áblu postavila do cesty! Tam, kde se o něm nemluví vůbec, je třeba jej jistě připomenout, abychom si falešně nenamlouvali, že se nás zlo netýká. A kde se o něm naopak mluví stále a pořád dokolečka, tam je dobré připomenout, že se přece soustředíme na dílo Boží, věříme v Boha Otce, Syna i Ducha svatého. A jistě jste si mnohokrát všimli, že v krédu, tedy v Apoštolském vyznání víry, není o satanovi či d'áblu ani jedno jediné slovo. Jak řekl jeden můj kolega, ten pacholek nestojí za velkou pozornost. Ano, to platí, ovšem jenom v náležitém kontextu.

Nejprve si vysvětleme, kdo satan či d'ábel vlastně je. Satan je označení, které samo připomíná jeho funkci – soka, nebo spíše sočitele. Na starověkém izraelském soudu stál žalobce, který žaloval na obžalovaného a snažil se dosáhnout jeho usvědčení a odsouzení. Satan je ten, kdo vrhá na člověka křivá obvinění, osočuje jej před Bohem a chce jej od něj odloučit za každou cenu. U d'ábla je to podobné, jen původ tohoto slova není hebrejský, ale řecký. Slovo d'ábel je odvozeno od slova diaballein a to má více významů. Ten nejstarší a původní ale znamená házet, vrhat něco po někom ve snaze ho znečistit a uvést v pohrdání, oddělit od lidské společnosti. Od toho jsou odvozena taková slova jako balón či třeba diabolka. A třeba taky fotbal. Ale opět vážně. D'ábel je obrazně ten, kdo po člověku háže špínu. Nejen bláto v doslovném smyslu, ale především špínu mravní, špínu bezbožnosti. Je to ten, kdo chce nakydát na člověka nečistotu s tím cílem, aby před Bohem neobstál. Aby jej od něj oddělil. Vždyť přece víme, že pře Bohem nic nečistého obstát nemůže. Jde mu o to množit nenávisť a působit rozkol mezi lidmi, ale i mezi člověkem a Bohem. A jak snadno špína na člověku ulpí, není třeba povídat. Známe přece to pořekadlo, že na každém šprochu je pravdy trochu. Už jenom to je lež. A naopak pravdou je to, co říkali už staří Římané: „Pomlouvej beze strachu, však na pomlouvaném vždycky něco ulpí.“

Opakem od diaballein je „symballein“ - tedy doslova „házet něco naopak k sobě“, „skládát k sobě“, nebo prostě spojovat, dávat dohromady. O Marii čteme na konci vánočního příběhu evangelia, že o tom všem, co se stalo, rozvažovala ve svém srdci – tam je symballein. Ona si to v srdci vše ukládala, skládala to k sobě jako mozaiku. Slyšíme zde jistě slovo symbol. Opak ke slovu d'ábel. Symbol je něco, co spojujeme dohromady s něčím. Traduje se jeden

antický příběh o dvou přátelích, kteří se na delší čas museli rozejít. Vzali kamínek, rozlomili jej na dvě poloviny a každý si nechal jednu. Po dobu svého odloučení jim měly ta dva rozlomené kusy být symbolem jejich přátelství. A až se sejdou, spojí obě půlky zase dohromady.

A o tom je dílo Ježíše Krista. On spojuje dohromady, ďábel rozděluje. Kristus je tím, který se nasazuje ve prospěch člověka, aby nebyl oddělen od Boha. Sám na sebe nechá házet špínu, aby neulpěla na nás. Ďábel působí nenávist a rozkol. A Kristus tím trpí, aby byla zachována jednota mezi Bohem a člověkem, aby navěky trvalo společenství Božího lidu se svým nebeským Otcem.

Nový zákon mluví jednohlasně o ďáblu i satanu. S tím, že slovo ďábel je vlastně doplněním, rozvinutím slova satan. Novozákonní svědkové povědí, že ten ďábel, který obchází jako lev řvoucí a hledá, koho by sežral, není nikdo jiný nežli ten starý satan, který chtěl zničit Jóba, když na něj kydal špínu a tvrdil, že je Bohu věrný jen proto, že se mu to vyplácí.

Tím se dostáváme přímo k textu, který jsme si položili za základ. „Buďte bdělí, buďte střízliví. Ďábel obchází jako lev řvoucí a hledá, koho by pohltit“. Je to slovo pověděné do už do doby života prvotní církve. Ta procházela těžkým pronásledováním. Byl na ni vyvíjen obrovský tlak ze strany římské moci. Takovouto podobu na sebe ďábel vzal. Podobu státní mašinerie, která usilovala o to křesťany vyhubit a zničit. Tato obluda je připodobněna ke lvu, králi zvířat. Lev je v Bibli ztělesněním ďábla, ale taky přece Krista, který je na jednom místě označen jako Lev z Judy. Jakoby zde stály proti sobě dva lvi – Lev z Judy – ten přesilný král, ochraňující své věrné, a pak lev, kterému jde o to hubit a polykat bezbranné. Když zazní toto apoštolovo slovo církvi, pak je za tím výzva: Zůstaňte věrní, nenechte se svést z cesty víry, dávejte si dobrý pozor na každý úskok zla, kterému jste vystaveni. Dokonce zazní: „Vzepřete se mu, zakotvení ve víře.“ Křesťané dobře věděli, že proti hrubé síle jsou bezbranní. Věděli, že on má moc, a obrovskou, ne že ne. Může je sežrat. Ale Lev z Judy se mu postavil. A bojoval duchovními zbraněmi, ne násilím. Proti hrubé síle ob stojí jen jejich věrnost. Proti nenávisti je třeba bojovat láskou. Apoštol připomene: Vězte, že vaši spolubratři ve světě jsou na tom podobně jako vy. Nejste v tom zápase víry sami. Nebýt sežrán ďáblem znamenalo nenechat se dostat pod jeho moc tím, že by Krista zapřeli nebo byli ochotni se zlem dělat nějaké kompromisy a přijímat jeho nabídky. Ne, ne, ti dva lvi, ďábel a Kristus, to nejsou rovnocenné síly. Boží Syn je silnější. A tak jako diktátoři všech dob i naší současnosti měli a mívají respekt pouze před větší silou, než jakou sami disponují a hrozí, tak se i ďábel, ta nebezpečná šelma, musí sklonit před větší silou, před Kristem. Věříme spolu s prvními křesťany v Krista, který ďábla už přemohl, jemu spolu s nimi patříme: A vytrvejme v důvěře v jeho moc a nebojme se.

Ta výzva k vytrvalosti v každé době znamená něco trochu jiného a některé věci jsou zase nadčasové. Ďábel ale přece jen do jisté míry střídá styl. Manželka jednoho faráře vzpomínala, jak ji a její spolužáky ve škole v padesátých letech

nutili zpívat oslavné písně o Stalinovi. Kdybych opravdu zpívala, brala bych to jako zradu Ježíše Krista.“ Jsme dnes v situaci jiné? U nás v tomto smyslu naštěstí snad ano. Ale není to tak všude na světě. Rusko se třese před diktátorem Putinem, zčásti ze strachu, ale nepochybně taky z obdivu. Ďábelské moci se daří dodnes vrážet klín mezi národy, mezi společenské skupiny, i mezi rodiny. A tohle známe žel i z naší země. A typickým rysem toho ďábelského rozdělování, jeho průvodcem, je právě strach.

I tudy nás ten zlý chce od Krista oddělit: Ne tak, že nás nutně svádí k tomu, abychom něco špatného sami dělali, ale nabádá nás často spíše k tomu, abychom nedělali to, co dělat máme. Abychom nepomáhali a nepotěšovali. Abychom tak před ním kapitulovali. A těm, kteří se před ním neskloní, házeli klacky pod nohy. Abychom byli pasivní a zakřiknutí. „Cokoli jste neučinili mým nepatrným bratřím, ani mně jste neučinili...“.

No a samozřejmě ten lev řvoucí vede i ke zcela konkrétním zlým činům, které ubližují, i ke slovům které bolí.

Nejde vůbec o to si ďábla nějak fyzicky představovat. Je to ten zlý nebo to zlé? Častá otázka. Ale není to vlastně úplně jedno? Nakonec vždyť přece když Ježíš podstoupil pokušení na poušti, nevíme, jestli se mu ďábel nějak přímo ukázal, nebo jej prostě viděl svým vnitřním zrakem a sluchem. Nevíme a není to podstatné. Je možné mu rozumět jako zlu skutečně až zosobněnému, anebo zlu obecnému, které je všude kolem nás. A nezapomeňme třeba na to, jak Ježíš řekne Petrovi: “Jdi mi z cesty, satane!” Ano, i já sám se mohu druhému člověku stát satanem ve chvíli, kdy jej budu zrazovat z cesty víry! I člověk člověku může být pokušelem a vzít na sebe roli satana ! Ať už jsou zde naše představy jakékoli, vůbec o ně nejde. Jde o to, že ďábelskou moc nelze podcenit, že každého z nás ohrožuje a lze se jí ubránit jen s Kristem po boku.

Vzepřít se ďáblu je třeba tehdy, když nás pokouší tak jako Ježíše. Nepřijímat od něj žádné nabídky, prokouknout ho jako toho, který si nás chce k sobě připoutat, dostat nás pod svůj vliv a pod svoji moc a oddělit nás – diabalein – od Krista. Nedopustit to znamená ďáblu se vzepřít, postavit se mu na odpor. Ne nutně násilím a hrozbami, ale věrností a pokojem.

A konečně není špatné připomenout, že nám Bůh nabízí pro tento zápas účinné zbraně. Nám, kteří se chceme odvážit zlému odporovat. Tak třeba je apoštol vyjmenovává v epistoletě Efezským: „ štít víry, přilba spasení, meč Ducha, jímž je slovo Boží.“

Ať si tedy na sebe ďábel bere jakoukoli podobu, nám to může být jedno. Pro Ježíše Krista se jej není třeba bát. On není předmětem naší víry jako Bůh Otec, Syn a Duch svatý. Svým řevem jen děsí a vynucuje si naši pozornost. Ta ale patří jinému. Lvu z Judy a zároveň Beránkovi obětovanému pro naši spásu. Amen.

Modlitba: Ty víš, Pane, jak se nás zmocňují pochybnosti a zlo na nás útočí. Jsme jako v obklíčení. Cítíme se jako mezi dravými šelmami. Ale ty, Pane, jsi přece nad zlým zvítězil, ty jsi jej přemohl. Pomoz nám z tvého vítězství opravdově žít a z něj každodenně čerpat posilu ve všech našich zápasech. Amen.